

At Home in Europe

Muslimer i Europa – en rapport om 11 byer i EU

Resultater og anbefalinger

DENNE RAPPORT er en sammenlignende analyse af data indsamlet i 11 byer i syv europæiske lande. Rapporten udpeger fællestræk og fremkommer med anbefalinger på lokalt, nationalt og internationalt plan, herunder til EU og internationale organisationer. Skønt rapporten ikke er repræsentativ for situationen for alle muslimer i bemeldte byer, giver den dog et øjebliksbillede af muslimske befolkningsgruppers erfaringer i udvalgte bydele i Amsterdam og Rotterdam, Antwerpen, Berlin og Hamborg, København, Leicester og Waltham Forest-London, Marseille og Paris og Stockholm. Denne skriftserie udkommer som reaktion på de hovedtendenser, der præger herboende muslimer: Hvad enten de er statsborgere eller indvandrere, indfødte eller nytilkomne, udgør muslimer en voksende og varieret befolkningsgruppe, som stiller Europa over for en af sine største udfordringer, nemlig hvordan man sikrer lige rettigheder og muligheder for alle i et klima præget af mangfoldighed i hastig vækst.

MYTER VS. FAKTA

MYTE: Muslimer ønsker ikke at integrere sig; de foretrækker at leve adskilt fra resten af samfundet.

FAKTA:

- Open Society Foundations forskning udfordrer myterne om parallelsamfund og fremmedgørelse og afslører et langt mere positivt billede af integration på lokalt plan. De fleste muslimer og ikke-muslimer identificerer sig i høj grad med deres by og deres land. 61 % af muslimerne føler et stærkt tilhørsforhold til det land, de bor i, og 72 % til den relevante by. I eksempelvis Antwerpen udtrykte over 90 % af svarpersonerne en "meget stærk" eller "temmelig stærk" følelse af at høre til lokalt.
- Imidlertid føler 50 % af alle de muslimske svarpersoner, som identificerer sig med det land, de bor i, at de af det omgivende samfund ikke bliver opfattet som hørende hjemme i dette land.

MYTE: Muslimers behov og bekymringer adskiller sig væsentligt fra ikke-muslimers.

FAKTA:

- Muslimer og ikke-muslimer deler i store træk både behov og erfaringer. I de 11 byer, der indgik i undersøgelsen, gjorde folk sig primært tanker om uddannelseskvalitet, forbedrede boligforhold, renere gader samt tiltag mod kriminalitet og asocial adfærd.
- Muslimer vil gerne bo i blandede ikke-opdelte kvarterer i bemeldte byer. Muslimske forældre er bekymrede over, hvordan den etniske opdeling påvirker deres børn, samt over den diskrimination på boligmarkedet, som begrænser deres boligvalg. De frygter, at byfornyelsen i visse byer stik imod hensigten fortrænger de mest fordelte indbyggere.
- Både muslimer og ikke-muslimer nyder at bo i og er stolte af deres blandede kvarterer. De fleste mennesker

føler, at naboerne i deres kvarter er hjælpsomme og tilidsfulde, og at folk med forskellig baggrund kommer fint ud af det med hinanden.

MYTE: Muslimer engagerer sig ikke i politik og civilsamfund.

FAKTA:

- Muslimer med stemmeret er aktive i det lokale civile og politiske liv. De fleste stemmeberettigede muslimer stemte til lokal- og folketingsvalg. Yngre muslimer føler i højere grad end ældre muslimer, at de kan påvirke beslutninger på lokalt plan. 56 % af svarpersonerne under 20 år mener, at de kan påvirke beslutninger på lokalt plan.
- Mere end 70 % af alle stemmeberettigede muslimer i undersøgelsen stemte ved lokale og nationale afstemninger.
- Lige under halvdelen af muslimerne i undersøgelsen (47 %) har i en eller anden forstand været aktive medborgere i løbet af det seneste år.
- Politiske partier, der tager udgangspunkt i etniske og religiøse identiteter, har generelt ikke vundet muslimske stemmer. Et stigende antal muslimer stiller op som repræsentanter for midterpartierne, men pga. deres baggrund udsættes de for ekstra granskning og spørgsmål.

DE VIGTIGSTE RESULTATER FORDELT PÅ HOVEDOMRÅDER

IDENTITET

"Jeg føler mig virkelig hjemme i Leicester. Vi er én stor familie her. Leicester er som ét stort hjem. [Britisk-asiatisk kvinde, 20-29 år, spørgeskemasvarperson, Leicester]

- Muslimer føler en stærkere tilknytning til deres kvarter og by end til landet. Mere end 55 % af svarpersonerne i de 11 byer svarede bekræftende på spørgsmålet: "Kommer folk med forskellig baggrund godt ud af det med hinanden her?"
- Af de, der identificerer sig med det land, de bor i, mener 50 %, at det omgivende samfund ikke opfatter dem som hørende til i det pågældende land.
- Sammenlagt rapporterede 50 % af de muslimske svarpersoner, at de havde været udsat for religiøs diskrimination inden for de seneste 12 måneder. Dette gjaldt kun 9 % af ikke-muslimerne. Mere end en femtedel af muslimerne havde jævnligt oplevet religiøs diskrimination inden for de seneste 12 måneder.

UDDANNELSE

"Hvem har ansvaret? Er det forældrene pga. børnenes opdragelse? Er det skolen? Eller er det snarere byrådet? Svaret er, at det er alles ansvar. Alle bør yde deres bidrag. Vi sørger for vores del derhjemme; skolen må klare sin, når børnene befinder sig dér. Ansvar er fælles". [Muslimsk marokkansk kvinde, 40-49 år, fokusgruppetager, Amsterdam]

- Muslimer ønsker mere etnisk blandede skoler, idet forældrene er bekymrede for, at opdelingen påvirker børnenes muligheder i negativ retning.
- Visse muslimske elever lider fortsat under fordomme og lave forventninger fra lærernes side.

FORANDRING PÅ LOKALT PLAN

I Amsterdam har uddannelses- og socialsektoren udviklet et banebrydende opsøgende koncept henvendt til de små elever, herunder et betragteligt antal muslimer, der vurderes at befinde sig i risikozonen for at falde ud af uddannelsessystemet. I "8 til 8", som projektet hedder, yder coaches rådgivningsbistand, støtte og vejledning til elever fra kl. 8 om morgenen til kl. 20 om aftenen.

BESKÆFTIGELSE

"I Tyskland er situationen ved at blive værre for kvinder med tørklæde. De kan kun finde arbejde i servicesektoren (og så skal de endda være heldige). De kan ikke arbejde i sektorer, der kræver intellektuel kapacitet. Det er meget svært for dem at finde et godt job". [Fokusgruppetager, Berlin]

- Mange muslimer har et marginalt og dårligt betalt job, hvilket fører til opdelt eller parallelle arbejdsliv.
- Muslimer har næsten tre gange så høj sandsynlighed for at være arbejdsløse som ikke-muslimer; 19,8 % af muslimerne i Open Society Foundations-undersøgelsen er arbejdsløse, hvorimod dette kun gælder 6,8 % af ikke-muslimerne.
- Kvinder bliver diskrimineret på arbejdsmarkedet, hvis de bærer tørklæde.

FORANDRING PÅ LOKALT PLAN

I Leicester sendte jobcentret Job Centre Plus arbejdsgiverne ud til de lokale medborgerhuse, templer og moskeer, så de bedre kunne danne sig et indtryk af de barrierer, der er forbundet med rekruttering af minoriteter. Hver gang et nyt indkøbscenter var i støbeskeen, foranstaltede jobcentret en "rejsende udstilling" for at præsentere de nye arbejdsgivere og lokalsamfundet for hinanden.

BOLIG

“Jeg kan godt lide det her område pga. de folk, der bor her. Der er en behagelig stemning, og folk kommer generelt godt ud af det med hinanden. Folk respekterer og hjælper på alle måder hinanden, hvis de kan”. [Kvinde fra Mali, 30-39 år, spørgeskemasvarperson, Paris]

- Muslimer vil gerne bo i blandede kvarterer. Dette mod-siger diverse påstande om, at den geografiske koncen-tration af muslimer afspejler deres ønske om at leve sammen med deres egne.
- Diskrimination på boligmarkedet begrænser mange muslimers boligvalg i Europa.

FORANDRING PÅ LOKALT PLAN

Københavns integrationspolitik har som erklæret for-mål at løse problemet med udsatte boligområder ved at fokusere på arbejdsløshed og sociale problemer og gøre socialt boligbyggeri mere attraktivt: ”En sidegevinst vil være øget efterspørgsel på socialt boligbyggeri, også blandt ressourcestærke familier”.

SYGEHUSVÆSEN OG SOCIALE YDELSER

“Sygehusvæsenet er glimrende i Tyskland. Må Allah vel-signe dem. I Tyrkiet fandtes der ikke denne type ydelser. Jeg er meget tilfreds”. [Fokusgruppetager, Berlin]

- Svarpersonerne angav, at de var yderst tilfredse med det offentlige sygehusvæsen. Der er ikke mange forlydender om diskrimination og uretfærdig behandling, og de fleste svarpersoner følte, at læger og behandlingssteder respekterede patienternes behov uanset religiøs overbevisning.

FORANDRING PÅ LOKALT PLAN

Waltham Forest Faith Communities Forum implemen-terede i fællesskab med Local Strategic Partnership et system bestående af ”helseprædikanter”. Programmet gik først og fremmest ud på at finde frem til og under-vise de lokale religiøse frontfigurer fra kommunens muslimske, kristne og sikhiske grupper og udnytte disses position som overhoveder i forbindelse med formidling af vigtige helbredsmæssige budskaber til de respektive menigheder.

POLITI OG SIKKERHED

“Hvis du er afrikaner, får du altid nogle bestemte blikke, og nogle politibetjente opfører sig anderledes over for dig”. Den eneste gang, jeg er blevet kontrolleret af politiet, kylede vedkommende bogstaveligt talt mine id-papirer tilbage i hovedet på mig! Alligevel føler jeg mig velintegreret og er

glad for at have opnået fransk nationalitet”. [Fransk mand af senegalesisk oprindelse, 30-39 år, spørgeskemasvarper-son, Paris]

- Trods overordnet stor tillid til retshåndhævelsen (58 %) hersker der begrænset tillid blandt europæiskfødte mu-slimske mænd, som oplever den største andel af diskri-mination og uretfærdig behandling i politiets varetægt.
- Muslimer og ikke-muslimer anmelder slet ikke hadfor-brydelser i samme omfang, dvs. forbrydelser motiveret af diskrimination. I alt 36 % af muslimerne meldte for-brydelsen til politiet, mens det forholdt sig således for 59 % af ikke-muslimerne.

FORANDRING PÅ LOKALT PLAN

I Berlin er der etableret kontakt mellem politi og forskel-lige moskeforeninger via såkaldte “samarbejdsaftaler”. I 2003 søsatte det lokale politi i bydelen Neukölln i samarbejde med den lokale moskeforening et tiltag ved navn ”TiK” (Transfer of Intercultural Competencies, dvs. videreførelse af interkulturelle kompetencer). Initiativet havde til formål at sætte moskemedarbejdere og politibetjente fra forskellige distrikter i forbindelse med hinanden og udvikle nationale retningslinjer for politiet, når de interagerer med moskeer og muslimer.

DELTAGELSE OG MEDBORGERSKAB

“Jeg vil gerne opfattes som tysk, men ikke i national forstand, dvs. pga. blodets bånd, men som borger og ind-bygger i det her land, med mine forskellige identiteter og selvpfattelser og mangfoldige perspektiver”. [Tysk-tyrkisk mand, 40-49 år, spørgeskemasvarperson, Berlin]

- Mange muslimer, som ikke er EU-borgere, opnår ikke stemmeret. Dette er særlig udpræget i Tyskland og Frankrig, hvor de ikke har ret til at stemme ved lokalvalg, selvom mange af dem har boet der i årevis.
- Politiske partier, der tager udgangspunkt i etniske og religiøse identiteter, har generelt ikke vundet muslimske stemmer.
- Et stigende antal muslimer stiller op som repræsentanter for midterpartierne, men pga. deres baggrund udsættes de for ekstra granskning og spørgsmål.
- Muslimer og ikke-muslimer har lige megen tillid til de lokale myndigheder og institutioner, men muslimer har markant lavere tillid til parlamentet.
- Svarpersoner, der er involveret i homogene etniske/ religiøse borgerforeninger, er markant mere tilbøjelige til at stole på deres byråd end de, der er aktive i blandede foreninger. Dette er et fingerpeg om, at lokale beslutning-stageres anerkendelse af sådanne grupper medfører øget tillid og integration.

MEDIER

”Vi skulle tage at få vores kammerater involveret i journalistik, så hele mentaliteten kan blive ændret indefra. Jeg tror, at mulighederne er der, og jeg synes, vi skulle udnytte dem, så vores befolkningsgrupper bliver mere engagerede”.

[Fokusgruppedeltager, Leicester]

- I gennemsnit opfattede muslimske svarpersoner de lokale mediers dækning af muslimske befolkningsgrupper mere afbalanceret, fair og repræsentativ end de landsdækkende mediers.
- Muslimske svarpersoner mener, at den enorme mediebevågenhed, som muslimer udsættes for i de forskellige europæiske lande, har bidraget til en negativ gentagelse af stereotyper og fordomme.
- Den generelt negative mediedækning har også været medvirkende til, at enkeltpersoner, civilsamfund og offentlige instanser har reageret med større engagement i mediedebatterne og fokuseret på behovet for at opmuntre og støtte flere muslimer i medieverdenen.

FORANDRING PÅ LOKALT PLAN

I Belgien har den offentlige tv-station VRT underskrevet et mangfoldighedscharter, der tilsiger, at VRT som et offentligt massemedie bør afspejle befolkningens mangfoldighed. Blandt initiativerne til at øge etniske minoritetsunges synlighed på tv i Flandern finder vi programmet *Rwina*, der sendes på VRT. Visse fokusgruppedeltagere kritiserede dog programmet for at reproducere stereotyper.

VIGTIGSTE ANBEFALINGER

I byerne:

- Det vil være hensigtsmæssigt, hvis byerne implementerer en type byfornyelse, som sikrer adgang til alle de kvarterer, der udviser en høj grad af etnisk mangfoldighed.
- Kommunale medarbejdere skal finde metoder til at sørge for, at områder forbliver etnisk og religiøst blandede samt sikre, at muslimer ikke begrænses af diskrimination og fordomme, når de vælger, hvor de skal bo.
- Lokale beslutningstagere bør udvikle kommunale kampanjer, der lægger vægt på en fælles og inkluderende

byidentitet som et effektivt middel til at øge tilhørsforhold og sammenhængskraft. Amsterdam, Antwerpen og København har alle gennemført sådanne kampanjer med succes.

- Lokale beslutningstagere skal finkæmme skoler, virksomheder og arbejdspladser for muligheder for at øge interaktionen mellem forskellige etniske og religiøse grupper i lokalsamfundet.

På landsplan:

- Nationale embedsmænd bør – i forlængelse af Open Society Foundations-resultaterne, der viser en generel præference for blandede kvarterer – arbejde på at modvirke, at diskrimination udgør en forhindring for et frit boligvalg. Det vil være hensigtsmæssigt, hvis embedsmændene implementerer en type byfornyelse, som sikrer adgang til alle de kvarterer, der afspejler en høj grad af etnisk mangfoldighed.
- Nationale embedsmænd kan med fordel overveje at revidere lovgivningen for tredjelandsstatsborgere, der har boet længe i landet, således at opnåelse af statsborgerskab er det ønskede formål med indvandringen (som det er tilfældet i USA, Canada og Australien), og dobbelt statsborgerskab bliver muligt.
- Nationale embedsmænd bør overveje at give stemmeret ved lokalvalg til alle, der har boet der længe. På den måde vil der blive taget hul på debatten om den demokratiske skævhed blandt beslutningstagere i områder med mange indbyggere uden stemmeret.

På EU-niveau:

- EU bør fremme vedtagelsen af principper for ligebehandling med henblik på at bekæmpe diskrimination på baggrund af tro og religiøs overbevisning i uddannelses-, bolig- og transportsektoren samt i forbindelse med tilvejebringelse af varer og ydelser. Det er vigtigt, at alle foranstaltninger til at tackle fordomme og stereotyper opnår støtte fra offentligheden.
- Statistiske EU-kontorer og -projekter skal indsamle nøjagtige data om minoriteter for at støtte evidensbaseret politik, der styrker integrationen og bekæmper diskrimination.
- EU bør udvikle et byforum for at lette udvekslingen af informationer og viden om bedste praksis vedrørende indsamling af uddannelsesrelevante data om minoritetsstuderende.

OPEN SOCIETY FOUNDATIONS

Open Society Foundations har sit virke i mere end 70 lande. Formålet er at opbygge levende og tolerante demokratier, hvis regeringer tager ansvar for sine borgere. I samarbejde med lokalsamfundet promoverer Open Society Foundations retfærdighed og menneskerettigheder, ytringsfrihed samt adgang til offentlig sygesikring og uddannelse.